

372 Jelentés a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről

TARTALOMJEGYZÉK

I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. A közalapítvány megalakulása és szervezeti felépítése
2. A közalapítvány működése és belső szabályozottsága
3. A közalapítványi célok finanszírozása és megvalósítása
4. A közalapítványi vagyon alakulása és hasznosítása
5. A közalapítvány számviteli és pénzügyi rendje

A Magyarországi Cigányokért Közalapítványt az 1121/1995.(XII.7.) Korm. határozat a cigányok esélyegyenlőtlenségét csökkentő intézkedések támogatására hozta létre.

A közalapítvány célja, hogy az esélyegyenlőség megteremtése érdekében támogassa a hazai cigányok önazonosságának megőrzését, társadalmi integrálódását, az őket érintő munkanélküliség mérséklődését, az iskolai és az iskolán kívüli oktatásban esélyeik növelését és emberi jogaik védelmét.

Az Országgyűlés 19/1997. (III.19.) OGY határozatában felkérte az Állami Számvevőszéket, hogy a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pénzügyi, gazdasági tevékenységét törvényességi és célszerűségi szempontból vizsgálja meg.

Az Állami Számvevőszék a Ptk. 74/G. §-ának (8) bekezdése alapján ellenőrzi a közalapítványok gazdálkodásának törvényességét és célszerűségét.

Az ellenőrzés során arra kerestünk választ, hogy

- ~ a közalapítvány gazdálkodása megfelelt-e az alapító okirat célkitűzéseinek és a jogszabályok előírásainak;
- ~ a közalapítvány az adott állami támogatást rendeltetésszerűen használta-e fel;
- ~ a közalapítvány hogyan kezeli és hasznosítja az átadott vagyont.

Az ellenőrzés a közalapítvány megalakulásától 1997. április 30-ig tartó időszakra terjedt ki.

Helyszíni ellenőrzést folytattunk Budapesten, a közalapítvány székhelyén, illetve

tanúsítványok formájában adatokat kértünk, melyeket feldolgoztunk és a jelentésben hasznosítottunk.

I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány alapító okirata az ellátandó közfeladatot az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése alapján határozta meg, mely szerint a Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

A részletesebb állami feladatokról jogszabály jelenleg még nem rendelkezik. Az 1125/1995. (XII.12.) Korm. határozat az összehangolt állami feladatvállalás érdekében meghatározta a cigányság helyzetével kapcsolatos legsürgetőbb feladatokat, mely alapján az érintett állami szervezeteknek 1996. november 30-ig cselekvési programot kellett kidolgozni a megvalósítás személyi, tárgyi és pénzügyi feltételeinek felméréseivel. **E cselekvési részprogramokra alapozva kell a Cigányügyi Koordinációs Tanács elnökének 1997. június 30-ig elkészíteni a cigányság élethelyzetének javítására vonatkozó középtávú intézkedéscsomagot.**

E program még nem áll rendelkezésre, így a közalapítvány megalapítása, induló vagyonának, illetve folyamatos anyagi bázisának megteremtése az állami feladatok összehangolt megvalósítása szempontjából nem volt kellően megalapozva. A közalapítvány tevékenységéhez biztosított anyagi háttér, az ebből finanszírozott konkrét feladatok a cigány kisebbség problémáinak nagyságához képest eddig szerény hatást fejthetett ki.

Az 1125/1995. (XII.12.) Korm. határozat nem tűzte ki célul, hogy a közalapítvány felvállalja a cigányság problémáinak átfogó kezelését. Létrehozása és működése nevesített többletforrásként jelentkezett, miközben a különböző szaktárcáknál és az önkormányzati szférában e célra továbbra is rendelkezésre állnak egyéb források.

Az alapító okirat szerint a közalapítványnak olyan programokat kell finanszíroznia, amelyek elősegítik

~ a cigány gyermekek tanulmányi felzárkózását, a cigány fiatalok sikeres tanulmányai folytatását, az előítélet-mentes jogalkalmazást, a kisebbségbarát társadalmi közhangulat kialakítását;

~ a falun élő cigányság megélhetését célzó kezdeményezéseket, legyenek azok mezőgazdasági vagy más jellegűek, illetve a cigányság polgárosodását elősegítő földhöz juttatási terveket;

~ a megvalósítható üzleti tervvel rendelkező cigány kisvállalkozások támogatását.

E célok finanszírozására a közalapítvány 150 millió Ft induló vagyont kapott, mely egyúttal az 1996. évben megvalósuló feladatok teljesítésére szolgált. 1997. évre az Országgyűlés a Miniszterelnökség fejezet fejezeti kezelésű előirányzatai között hagyott jóvá a közalapítvány számára 170 millió Ft központi költségvetési támogatást.

A közalapítvány tevékenysége - fennállásának egy éve alatt - az alapító okiratban lefektetett céloknak **alapvetően megfelelt**.

Az ellenőrzés során feltárt **hiányosságok** és **szabálytalanságok gátolják** a közalapítvány hosszú távú, az alapító által elvárt feladatokhoz, az előírt szabályozáshoz igazodó, hatékony működését. Ezek felszámolása, illetve rendezése érdekében **szükségessé vált az alapító okirat módosítása**, a belső **szabályzatok kiegészítése és átdolgozása**, valamint az eddig végzett tevékenység önvizsgálata.

A helyszíni ellenőrzés befejezését követően az MeH politikai államtitkára arról tájékoztatta az Állami Számvevőszéket, hogy a Kormány az 1049/1997. (V.13.) Korm. határozatban módosította az alapító okiratot, a módosítások bírósági bejegyzése folyamatban van. A kormány döntött új FEB elnök és kurátorok személyéről, a működési költségek 10 %-ra emeléséről, a tiszteletdíj fizetéséről, valamint minősített többség helyett egyszerű többséghez kötötte a csatlakozások elfogadását.

A közalapítvány bírósági nyilvántartásba vételét követően a kuratórium gyakorlatilag azonnal megkezdte tevékenységét. Az 1996. febr. 14-én tartott alakuló ülésen sor került a kuratórium működési rendjének kialakítására, a támogatási területek és az ezekre felosztható keretszámok meghatározására, valamint döntöttek az iroda igazgatói állásának meghirdetéséről.

Az alapító által felállított kuratórium szakmai összetétele az alapító okiratban meghatározott célok, így a cigányság problémáinak kezelésére alkalmas volt. Nagy - 22 fős - létszáma, és egyes kurátorok egyébirányú elfoglaltsága azonban az üléseken való **részvételi fegyelmet** rontotta. A pályázatok odaítéléséhez az SZMSZ-ben meghatározott kétharmados részvételi arány több esetben nem volt meg, határozataikat így **szabálytalanul** hozták. Az ülések közben történt eltávozások több esetben a kuratórium **határozatképtelenségét** eredményezték.

A FEB elnöke az 1997. febr. 5-én lezajlott kuratóriumi ülésen bejelentette lemondási szándékát. Utódjáról az alapító okirat módosítása során az alapítónak

kell gondoskodni. A FEB elnöki funkció betöltése a helyszíni ellenőrzést követően megtörtént.

Az Állami Számvevőszék elnöke az 1996. áprilisában készült, a fejezetek és intézményeik által az alapítványoknak juttatott állami pénzek és vagyon felhasználásának, működtetésének ellenőrzéséről készült jelentésben javasolta a Kormánynak, hogy készítsen elő törvényjavaslatot az alapítványokról. E törvényjavaslatban indokoltnak tartotta az alapító és az alapító által felügyelt szervezetek első számú vezetői részvételének kizárását a központi költségvetési szervek által alapított (köz)alapítványok kuratóriumaiból és munkaszervezeteiből. A FEB elnöke - aki a MeH politikai államtitkára - e javaslat alapján kérte a FEB elnöki tisztségéből a felmentését.

A közalapítvány az alapító okiratban lefektetett célok teljesítése érdekében **megélhetést, vállalkozást, jogvédelmet és tanulmányokat támogató** programokat hirdetett meg.

A meghirdetett programok az alapító okiratban lefektetett **céloknak nem mindenben feleltek meg.**

A megélhetési program például csak a cigányság problémáinak **rövidtávú kezelésére** alkalmas, hosszú távú megoldást a földhöz jutás segítségével párosuló nyereségorientált mezőgazdasági tevékenységet végző cigány vállalkozások és vállalkozásként tevékenykedő cigány családok támogatása jelenthet. Az igények várható növekedésével a pályázatok száma jelentősen emelkedni fog, ezek kezelése várhatóan meghaladja a közalapítvány erejét. A jövőben **indokoltnak látszik olyan koncepció kidolgozása, amely a cigány önkormányza- toknak nagyobb szerepet és felelősséget biztosít.**

A tanulmányok folytatásának segítését célzó programban - annak meghirdetésekor - a kuratórium a tanulmányi felzárkózás és a sikeres tanulmányok folytatásának támogatása tekintetében **fontossági sorrendet nem állított fel**. A gyermekek tanszervásárlását támogató pályázattal - az elbírálás során alkalmazott szempontrendszer miatt - a cigányok integrációját jobban elősegítő tanulmányi felzárkózás célkitűzése helyett csak a sikeres tanulmányokat támogató program valósult meg.

A közalapítvány által meghirdetett programok közül a **vállalkozásokat támogató** program bizonyulhat a legeredményesebbnek a **cigányság integrációjának elősegítésében.**

1996. év májusában a rendelkezésre álló 124,5 millió Ft keretből 110 millió Ft felosztásáról döntöttek, ebből 70 millió Ft megélhetési, 10 millió Ft vállalkozásfejlesztési, 20 millió Ft ösztöndíj és 10 millió Ft jogvédelmi program keretében való támogatás célját szolgálta.

1997-ben a támogatások felosztásáról a kuratórium csak ideiglenes jelleggel döntött. A 160 millió Ft felosztható keretből 95 millió Ft megélhetési, 25 millió Ft vállalkozási, 25 millió Ft tanulmányi és 15 millió Ft jogvédelmi programra lesz fordítható.

A közalapítványhoz érkezett igények messze **meghaladják** a rendelkezésre álló források által **biztosított támogatási lehetőséget**. A közalapítvány tevékenységének egyre szélesebb körben való ismertté válása és a rendelkezésre álló források relatív szűkössége a döntéshozókat a pályázatonként **megítélhető összeg csökkentésére** és/vagy az **elbírálási szempontok indokolatlan szigorítására** kényszerítheti.

Az **iroda** az igazgató kinevezésével 1996. ápr. 1-én kezdte meg tevékenységét. Személyi és tárgyi feltételei folyamatos bővülésével a közalapítvány működését és a **kuratórium döntéshozó tevékenységét alapvetően biztosította**.

A kuratórium döntéseinek elősegítése érdekében a pályázatokról szinopszisokat készítettek. A pályázatok elbírálására, a döntéshozatal előkészítésére, majd a támogatás felhasználásának nyomon követésére ún. monitorokat foglalkoztattak, akik e feladatot alapvetően megfelelően látták el. A hatékonyabb döntés-előkészítéshez részletesebb **szakmai véleményt is tartalmazó ajánlások készítése lett volna szükséges**.

A működés során **zavarokat okozott**, hogy az SZMSZ nem teljeskörűen szabályozta a kuratórium és az iroda feladatrendszerét. Az SZMSZ mellékleteit képező szabályzatokat a kuratórium nem hagyta jóvá, így ezek nem hatályosak. A kuratórium elnöke és az iroda igazgatója által kialakított utalványozási és pénzkezelési rendben az ellenőrzés több szabálytalanságot tárt fel. A közalapítványnál a helyszíni ellenőrzés befejezéséig nem volt harmadik utalványozó és hivatalosan kinevezett pénztáros. A kuratórium, a FEB és a könyvvizsgáló a szabálytalan pénzkezelést, valamint a bizonylati és utalványozási hiányosságokat **nem észlelte, mivel az alapító okiratban rögzített ellenőrzési feladatait nem látta el**. Az eszköznyilvántartás a szabályoknak megfelelő.

Az SZMSZ a pályázati rend előírásait igen szűkszavúan tartalmazza. Nem rendelkezik a pályázatok meghirdetésének, elbírálásának szempontrendszeréről, a pályázatok pénzügyi áttekinthetőségét biztosító, a kuratórium tájékoztatását elősegítő nyilvántartások készítésével kapcsolatos feladatokról. Az eddigi pályázatok kiírása és elbírálása nem volt egységes, az alkalmazott szempontok és

módszerek a gyakorlati munka során folyamatosan változtak. Jelenleg még nincs egységes szemlélet, így a pályázatokat **egyedi szempontok alapján, nem kellő hatékonysággal bírálják el.**

Az alapító okirat az induló vagyon fogalmát és mértékét **egyértelműen** rögzíti. A közalapítvány számára a működési költségek fedezetére az alapító okirat a mindenkori vagyon 7%-ának felhasználását engedélyezi. Gondot okoz, hogy fenti célra a **"mindenkori vagyon" fogalom értelmezése és pontos kimutatása a hatályos jogszabályok alapján nem lehetséges, az eszközökkel és kötelezettségvállalással csökkentett tőke alapján számított pénzügyi keret viszont a működési kiadásokat nem fedezi.**

Javaslatok a Kormánynak

Módosítsa a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány alapító okiratát, és annak keretében

- ✓ a kuratórium működőképessége érdekében vizsgálja felül a kuratórium létszámát, összetételét, és olyan kurátorokat kérjen fel, akik vállalják és teljesítik a viszonylag jelentős időráfordítást igénylő feladat folyamatos ellátását;
- ✓ a közalapítvány számára engedélyezett működési kiadások és tartalék mértékét a mindenkori központi költségvetési támogatás arányában, vagy a tárgyévi költségvetési törvényben konkrét összegben határozza meg;
- ✓ a közalapítvány feladatait és az ezek finanszírozására szolgáló központi költségvetési támogatást hangolja össze a készülő középtávú intézkedéscsomaggal.

a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány kuratóriumának

1. Az ellenőrzés megállapításait figyelembe véve egészítse ki, illetve módosítsa az SZMSZ-t, készítse el, illetve hagyja jóvá a hiányzó szabályzatokat (ügyrend, számviteli politika, számlarend, pályázatok odaítélésének, elbírálásának, elszámolásának rendje, vagyonkezelői szabályzat, kuratóriumi tagok költségtérítése, igazgatói munkakör leírása).
2. A közalapítvány irodáján keresztül gondoskodjon a jogszabályi előírásoknak megfelelő kettős könyvvitel vezetéséről, a pénzkezelés szabályosságát biztosító utalványozó és pénztáros kinevezéséről, a pénzügyi rend és bizonylati fegyelem maradéktalan betartásáról, a kuratórium tájékoztatását és a vagyonvédelmet szolgáló nyilvántartások teljes körű vezetéséről.
3. Készítsen átfogó programokat az alapító okiratban meghatározott hosszú távú célok teljesítésére (pl. a cigányság földhöz jutási tervei elősegítésére stb.), hogy a pályázati kiírásokat, a támogatás módját, mértékét, a pályázatok elbírálási szempontjait egységes és átgondolt koncepció alapján határozhassa meg.

4. A közalapítvány likviditásának folyamatos megőrzése, a jóváhagyott pályázatokkal kapcsolatos kötelezettségek határidőben történő pénzügyi teljesítése érdekében készítsen likviditási terveket.

5. A kuratórium üléseiről - hangrögzítés segítségével - olyan jegyzőkönyveket készítsen, amelyekből egyértelműen rekonstruálható a kuratórium munkája, az egyes kurátorok álláspontja és a hozott határozatok pontos tartalma.

II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. A közalapítvány megalakulása és szervezeti felépítése

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány alapító okirata az ellátandó közfeladatot az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése alapján határozta meg, mely szerint a Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

A kormányhatározat a cigányság helyzetének javítását célzó, részletekre kiterjedő **cselekvési program kidolgozását** írta elő az egyes témákban érintett tárcák és országos hatáskörű szervek részére. **E program még nem áll rendelkezésre**, így a közalapítvány **megalapítása, induló vagyonának illetve folyamatos anyagi bázisának megteremtése az állami feladatok** összehangolt megvalósítása szempontjából nem volt kellően megalapozva. **A közalapítvány tevékenységéhez biztosított anyagi háttér, az ebből finanszírozott konkrét feladatok a cigány kisebbség alapvető problémáinak kezelésére számottevő hatást nem fejthetett ki.**

A közalapítvány tevékenysége az alapító okiratban meghatározott célokhoz igazodó pályázatok meghirdetésére és az ezekre reagáló települési vagy kisebbségi önkormányzatok, a cigány lakosság, a civil cigány és nem-cigány szervezetek által kezdeményezett támogatási kérelmek kielégítésére korlátozódott.

A közalapítvány működésének egységes feladatkörbe történő illesztésére a Miniszterelnöki Hivatal (MeH) a kezdeti lépéseket már megtette.

A miniszterelnök megbízásából a MeH közigazgatási államtitkára a közalapítványok létrehozásával és a közfeladatok körének

meghatározásával kapcsolatos átgondolt kormányzati stratégia kidolgozása céljából a már működő közalapítványok működési köréről 1997. februártól adatgyűjtést végez.

A közalapítvány alapító okiratát 1996. jan. 15-én írták alá, a közalapítványt a Fővárosi Bíróság 1996. febr. 6-án vette nyilvántartásba, az alapító okirat a Magyar Közlönyben 1996. ápr. 3-án jelent meg.

Az alapító okirat fő célkitűzésként az oktatás - közművelődés, a foglalkoztatás, a családok ellátását segítő földművelés és állattenyésztés kiterjesztését, a diszkrimináció felszámolását és a cigányság élethelyzetének javítását szolgáló programok finanszírozását jelölte meg.

Az alapító a kijelölt céllal és hozzárendelt vagyonnal a cigányság helyzetével kapcsolatos legsürgetőbb feladatokról szóló 1125/1995. (XII. 12.) Korm. határozat egyes pontjaiban megfogalmazott feladatok egy részének anyagi hátterét kívánta biztosítani.

A közalapítvány a célkitűzéseivel megegyező kezdeményezéseket - részben kölcsönök formájában - pénzügyileg támogatta. A kölcsönök konkrét fogalmát és tartalmát az alapító okirat nem rögzítette, gyakorlati alkalmazásához egységes eljárási rend kidolgozása nem történt meg.

A kölcsönt mint "meghatározott költségek átvállalását" írja körül, de a költségek körének pontos meghatározásához sem az alapító okirat, sem az SZMSZ nem nyújt támpontot.

A támogatások folyósítását az alapító okirat biztosíték megköveteléséhez köti.

A gyakorlatban a visszafizetés fedezetéül szolgáló költségek ill. ráfordítások körét nem egységesen határozták meg. A szerződésekben **biztosítékot** (pl. fedezet- vagy kezességvállalást) **nem kötöttek ki**.

A költségnemek finanszírozásának elvi alapjait nem rögzítették, a finanszírozott kiadásokat pályázatonként határozták meg. A biztosíték meghatározhatósága miatt elsősorban az anyag- és eszközbeszerzések finanszírozása indokolt.

Az alapító okirat alapítói vagyonként 150 millió Ft átadásáról rendelkezett, melynek előirányzatát az alapító az 1996. évi költségvetésről szóló 1995. évi

CXXI. törvény VII. Miniszterelnökség fejezetben biztosította. A vagyron átadására havi ütemezésben került sor.

Az átadás ütemezése a MeH közigazgatási államtitkárának a Miniszterelnökség fejezet, fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásáról rendelkező 9/1996 sz. utasítása alapján történt.

Az alapító okirat a működési költségek fedezetére a mindenkori vagyron 7%-ának felhasználását engedélyezi. Az alapító okirat az induló vagyron fogalmát és mértékét **egyértelműen** rögzíti, azonban a működési költségek kiszámítása alapjául szolgáló "mindenkori vagyron" fogalom **értelmezése és pontos kimutatása** a hatályos jogszabályok alapján **nem lehetséges**.

A mindenkori vagyron körébe az eszközök - a tárgyi eszközök és az immateriális javak - is beletartoznak, ezek a felhasználható pénzügyi keret kiszámítási alapját nem képezhetik, fedezetként nem szolgálhatnak.

A mérlegben kimutatott saját tőkét a tevékenység jellegéből fakadóan jelentős mértékű kötelezettség terheli, ezért vetítési alapként biztonságosan csak a kötelezettségvállalással csökkentett tőke vehető figyelembe.

Az eszközökkel és kötelezettségvállalással csökkentett tőke alapján számított pénzügyi keret a működési kiadásokat nem fedezi.

Az alapító okiratban az "anyagi forrás"-ként felsorolt bevételek között a **kölcsön törlesztés** nem szerepel, holott ennek a működésre, ill. a tartalékképzésre fordítható keret kiszámításánál kiemelt jelentősége van.

A 22 tagú **kuratóriumban** és a **felügyelő bizottságban** a delegálásra jogosult intézmények **összetétele megegyezik, ezt az ellenőrzés nem tartja célszerűnek**. A két testület szakmai, nemzetiségi, kisebbségi szempontból a **cigányság problémáinak kezelésére alkalmas**.

A **kuratóriumban** az elnök mellett 2 fő a feladatkör szerint érdekelt parlamenti bizottság tagjaként, 10 fő a közalapítvány céljait tekintve érdekelt minisztériumok vezetőinek képviselőjeként, 5 fő az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat (OCKÖ) által kijelölt tagként, 4 fő az ügyben legjobban érdekelt megyék képviselőjeként vesz részt.

Az alapító a **felügyelő bizottság** létszámát és összetételét az alapító okiratban szabályozta. A bizottság elnöke a MeH kisebbségi ügyekben illetékes államtitkára, négy tagja a témakörben illetékes PM, BM, NM és MKM egy-egy képviselője.

Az alapító a közalapítványi tevékenység háttérét igazgatói iroda létrehozásával kívánta biztosítani. Az igazgatói állás betöltéséről pályázat útján gondoskodtak. Az alapító okiratban előírt határozott időre szóló megbízás ellenére a szerződést **próbaidőre** kötötték meg, **meghosszabbítására nem került sor**. A határozott idejű szerződést közel fél éves késéssel kötötték meg, ez idő alatt az irodának **kinevezett igazgatója nem volt**.

Az igazgatói állás pályázatait 1996. ápr. 1-én bírálták el, az igazgató alkalmazása három hónapos próbaidőre történt. A határozott időre (1 évre) szóló szerződés megkötésére az 1997. febr. 5-én megtartott kuratóriumi ülést követően került sor.

2. A közalapítvány működése és belső szabályozottsága

2.1. A kuratórium működése

A **kuratórium** összetételében az ellenőrzött időszakban személyi változások történtek, ennek kapcsán azonban az alapító **az alapító okirat módosítását nem kezdeményezte**. A távozó elnök és az általa megbízott elnök között **feladat átadási-átvételi jegyzőkönyv felvételére** sem elnökváltáskor, sem a FEB észrevételét követően **nem került sor**.

A kuratórium elnöke alig öthónapos tevékenység után az 1996. aug. 28-i ülésen lemondott tisztségéről. Az új elnök alapító által történő kijelöléséig a kuratórium a MeH politikai államtitkárát képviselő tagját bízta meg az elnöki teendők ellátásával.

Az alapító az átmeneti időszakra megbízott kuratóriumi elnöknek a felkérést 1996. szept. 30-án adta ki. A kuratórium elnöki tiszttét ellátó személy felkérésére az előkészítés alatt álló alapító okirat módosításának elfogadásakor kerülhet sor.

Az MKM-t képviselő kurátor az első ülést

követően több összejövetelel nem vett részt. A helyette belépő kurátor az alapító felkérésével nem rendelkezett.

A kuratórium nagy létszáma és összetétele az üléseken való részvétel fegyelmét lazította és ez a folyamatos, a szabályoknak megfelelő tevékenységet több esetben hátráltatta. Az **ülések gyakorisága** az SZMSZ-ben foglaltaknak **megfelelt**, a részvétel azonban 1996. nyarától igen alacsony volt, több esetben - az ülések közötti **eltávozások** következtében - az 50%-os (11 fős) **szavazóképeséget nem érte el**.

A kuratórium 1996-ban összesen tíz alkalommal ülésezett, a résztvevő kurátorok létszáma kezdetben 16-18 fő volt, ez folyamatosan csökkent és 1996. szeptemberétől gyakorlatilag 12-13 résztvevő körül állandósult. A távolmaradók legtöbb esetben a köztisztviselők közül kerültek ki, egyesek - vélhetően más, fontosabb - munkahelyi elfoglaltság miatt az eddig tartott összesen 13 ülésen csak néhány alkalommal vettek részt. A jegyzőkönyvek tanúsága szerint a hiányzó távolmaradásukat nem minden esetben jelezték előre.

A kuratórium a támogatásokról szóló határozatok döntő részét a SZMSZ-ben előírt kétharmados részvételi aránynál **alacsonyabb részvétel** mellett hozta meg, így a **határozathozatal nem volt szabályszerű**.

A közalapítvány 1996-ban és 1997. első negyedévében hat kuratóriumi ülésen döntött támogatás odaítéléséről. Ezek során összesen 147 pályázatot bocsátottak szavazásra, ebből 121 pályázatot támogattak, ennek több mint 60 %-át 12 fős részvétel mellett.

A 30 millió Ft-ot kitevő tanulmányi ösztöndíjakról 1996. decemberében hasonló részvételi arány mellett döntöttek.

Az ülésekről készített jegyzőkönyvek csak az ott elhangzottak kivonatát tartalmazzák, a kuratóriumi munka **teljes körű rekonstrukciójára nem alkalmasak**.

Az 1996. jún. 26-án lefolytatott kuratóriumi ülésen 9 pályázat megvitatása is napirenden volt,

ezekről szóló előzetes tájékoztatást az SZMSZ-ben foglalt 7 napos értesítési kötelezettség ellenére az iroda a kurátoroknak nem küldte meg. A pályázatokat a kuratórium a kezdeti ellenkezés ellenére elbírálta, a döntés megváltozásának oka a jegyzőkönyvből nem derül ki.

A határozatok tárát a felügyelő bizottság 1996. nov. 12-i állásfoglalását követően utólag készítették el, ezt követően folyamatosan vezetik.

Az üléseken a határozat-hozatalok mellett döntést nem igénylő témák megvitatására is sor került, ill. bizonyos kérdések elnapolásáról is döntöttek. A nyomon követhetőség érdekében ezek rögzítése is célszerűnek mutatkozik.

2.2. A közalapítvány működési rendje

A mintegy féléves késéssel, 1996. jún. 26-án elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzat a közalapítvány működéséhez **megfelelő alapot biztosít**, néhány ponton azonban hiányos, ezért **kiegészítésre ill. pontosításra szorul**.

Az SZMSZ II. 3. cím 7.4 pontjában a 200 ezer Ft feletti kifizetéseket "elnöki egyetértés" mellett engedélyezi, e fogalom helyett "elnöki ellenjegyzés" vagy "írásos jóváhagyás" meghatározást tart az ellenőrzés pontos szabályozásnak.

"A pályázatok rendjéről" szóló cím és a "Vagyonkezelési szabályzat" igen szűkszavúan rögzíti a pályázatok meghirdetésének, elbírálásának rendjét, elveit. A hosszú távú egységes kezelés érdekében a pályázatok előkészítésének, a kuratórium elé terjesztésének szabályait, valamint a támogatási mód, a vissza nem térítendő támogatás arányának, a támogatott költségek meghatározásának, a fedezetek és biztosítékok kijelölésének, stb. elveit összefoglalóan szükséges rögzíteni.

Az utalványozási joggal rendelkező dolgozó kijelölését elnöki utasítás formájában az SZMSZ

mellékleteként kell nyilvántartani. A kijelölés a helyszíni ellenőrzés befejezéséig nem történt meg.

A közalapítvány **nem teljes körűen hatályos szabályozás alapján működik**, mivel az SZMSZ mellékleteinek jóváhagyására **nem került sor**, továbbá több, a szabályszerű működést és a vagyon védelmét is szolgáló **szabályzat és irodai ügyrend nem készült** még el.

Nem történt meg a vagyonkezelői, elszámolási, pénzkezelési szabályzat, valamint az igazgatói munkaköri leírás elfogadása.

Nem készült még el a pályázatok odaítélésének, elbírálásának, elszámolásának rendjével kapcsolatos szabályzat, az utalványozást, ellenjegyzést, valamint a pénztárosi teendők ellátását biztosító szabályzat.

Az SZMSZ vagyonkezelési szabályzata gyakorlatilag az alapító okiratban foglaltakat tartalmazza, az igazgató hatáskörére vonatkozóan egy pontban a megengedettnél **nagyobb jogosítványt biztosít**.

Az SZMSZ engedélyezi az igazgatónak, hogy hatáskörében a vagyon felhasználásáról 200 ezer Ft összeghatárig személyesen döntsön, a kuratórium utólagos tájékoztatása mellett.

A kuratóriumi tagsággal összeférhetetlen érdekeltégi kapcsolatot az SZMSZ rendelkezése szerint a vita, ill. a döntés kezdetén jelezni kell. A dokumentumok szerint előfordult, hogy egy - az adott pályázatban érintett - kurátor az **összeférhetlenség tényét a kuratóriumnak a vita és a határozathozatal előtt nem jelezte**.

2.3. A felügyelő bizottság működése

A FEB a tevékenységét az alapító okiratban és a SZMSZ-ben foglaltaknak alapvetően **megfelelően végezte, ügyrendet és ellenőrzési munkatervet azonban nem készített**. A kuratóriumi üléseken általában egy FEB tag vett részt. Évközben minősítette a kuratórium és az iroda munkáját, állásfoglalásában rámutatott a kuratóriumban fennálló feszültség okaira. **Javaslati nem mindegyike teljesült, ezek számonkérése nem történt meg**.

A javaslatok közül a súlyában kisebb határozatok téra készült el, a közalapítvány szabályszerű működését biztosító SZMSZ és mellékleteinek módosítása ill. jóváhagyása, valamint a hiányzók

pótlása nem történt meg.

A kuratórium a FEB javaslatai ellenére az alapító okirat módosításának kezdeményezésére nem tett lépéseket.

A könyvvizsgáló megbízása a kezdeti szervezési gondok és a kuratóriumi elnök lemondása miatt **elhúzódott**, emiatt a **féléves könyvvizsgálói jelentés közel két hónapos késéssel** készült el.

Az elnök lemondása miatt 1996. augusztusában az addig tárgyalásban álló könyvvizsgáló cég a szerződéskötéstől elállt, a jelenlegi könyvvizsgáló megbízására novemberben került sor. Az I. féléves könyvvizsgálói jelentés novemberben készült el.

A MeH politikai államtitkára, aki az alapító Kormány képviselőjét ellátja - és egyben a FEB elnöke volt - a működést biztosító változtatások szükségessége miatt, saját hatáskörében eljárva az **alapító okirat módosítását kezdeményezte**. Az alapító okirat módosításának jóváhagyása a helyszíni ellenőrzés befejezését követően megtörtént.

2.4. Az iroda működése

Az iroda 1996. ápr. 1-én kezdte meg szervezett működését.

Az iroda működési rendjét összefoglalóan az alapító okirat, részleteiben a SZMSZ határozza meg. Az iroda az eltelt egy év alatt összességében az **előírásoknak megfelelően működött, az utalványozás és pénzkezelés rendjét azonban megsértette**. Az ügyrend és egyes szabályzatok - előzőekben már kifejtett - hiánya azonban eljárási hibákat okozott.

A személyi és tárgyi feltételek folyamatosan bővültek, jelenleg a belső munkatársakon kívül külső megbízottként jogászt, gazdasági szakértőt és a helyszíni tájékozódásra ún. monitorokat alkalmaznak.

A szakmai működés hátterét 4 állandó belső munkatárs, 2 külső szakértő és 6 monitor, a gazdasági tevékenységet megbízás útján egy könyvelő és a könyvvizsgáló biztosítja.

A monitorok a pályázatok külső körülményeinek feltárását és a támogatások felhasználását ellenőrző, helyszíni vizsgálatokat végző személyek, tevékenységüket megbízás alapján látják el.

Az iroda a kuratórium munkáját a pályázatok feldolgozásával, ülésekre történő előkészítésével támogatta.

Az iroda által a pályázatokról készített tömör összefoglalók - ún. szinopszisok - az **igazgatóság** (és ezen belül a szakértő) **javaslatát** egyáltalán **nem**, vagy csak igen **szükszavúan** tartalmazták, a pályázatok megvitatásához megfelelő alapot nem biztosítottak. (A szinopszis a pályázati anyagok, az ehhez készített monitori jelentések, helyenként az iroda javaslatát is tartalmazó tömör összefoglaló, melynek tartalmával szemben az SZMSZ és annak mellékletei semmilyen követelményt nem támasztanak.)

3. A közalapítványi célok finanszírozása és megvalósítása

3.1. A közalapítvány kiadásait és ráfordításait **döntően állami támogatás fedezte**, az egyéb forrásból származó bevételeit külső támogatás (egy esetben kapott), valamint a vagyon befektetéséből származó kamatbevétel jelentette.

Csatlakozóként a Szerencsejáték Felügyelet 1996-ban 1 millió Ft támogatás nyújtott. Kamatbevétele a költségvetéstől kapott támogatás és a kezdetben csak kismértékben jelentkező kiutalások közötti különbségből származó szabad (év végén 91 millió Ft-ot elérő) pénzforrás befektetéséből származott. Ennek lekötésével 1996-ban 7,2 millió Ft, 1997. első negyedévében 2,6 millió Ft kamatbevételt realizáltak.

A költségvetési támogatás döntően az alapító okiratban meghatározott célok elérése érdekében kiosztható támogatás fedezetét biztosította, ennek mértéke 1996-ban az alapító döntése értelmében 150 millió Ft, 1997-ben 170 millió Ft volt.

Az iroda által elkészített 500 millió Ft-os - 1997. évi előzetes, központi költségvetési-támogatási igényt a kuratórium nem tárgyalta, jóváhagyásáról és benyújtásáról határozat nem született. A jelenlegi SZMSZ ezt a feladatot a kuratóriumi hatáskörök között tételesen nem rögzíti, de az ellenőrzés ezt indokoltnak tartja.

A közalapítvány 1997. évi költségvetésének tervezetét az iroda készítette el, melynek jóváhagyására az ülések jegyzőkönyvei szerint nem került sor.

Az 500 millió Ft-os támogatási igényt az iroda az addig beérkezett pályázatok alapján, azok valóság tartalmának elemzése nélkül, egy kurátor javaslatának megfelelően határozta meg.

A közalapítványhoz érkezett igények messze **meghaladják** a rendelkezésre álló források által **biztosított támogatási lehetőséget**. A közalapítvány tevékenységének szélesebb körben való ismertté válása és a rendelkezésre álló források relatív szűkössége a döntéshozókat a pályázatonként **megítélhető összeg csökkentésére** és/vagy az **elbírálási szempontok szigorítására** kényszerítheti.

A közalapítványhoz 1996-ban 884 db támogatási igény érkezett, melyekből 231 felelt meg a pályázati követelményeknek. A kiosztható támogatás a felmerült - összességében több száz milliós - igény töredékét tette ki.

3.2. A közalapítvány az alapító okiratban lefektetett fő célkitűzések megvalósítása érdekében programokat készített, ez alapján pályázatokat írt ki. A teljesíthető támogatások körét a kuratórium döntése alapján négy csoportra **-megélhetési, vállalkozási, emberi jogi védelmi, valamint tanulmányi ösztöndíj** programra - bontva határozta meg.

A támogatásokra felhasználható keretet az alapító okiratban lefektetett működési költségek és a kötelező tartalékkeret levonása után a **kuratórium határozta meg**. Az 1997-ben rendelkezésre álló keretet - **a pályázati szabályzat és az elosztási elv** meghatározásának hiányára visszavezethető okok miatt - **csak ideiglenesen osztották fel**.

1996-ban májusában a rendelkezésre álló 124,5 millió Ft keretből 110 millió Ft felosztásáról döntöttek, ebből 70 millió Ft megélhetési, 10 millió Ft vállalkozásfejlesztési, 20 millió Ft ösztöndíj és 10 millió Ft jogvédelmi program keretében való támogatás célját szolgálta. A döntés 1996-ra határozta meg a felosztási arányokat azzal, hogy a következő években az eddigi tapasztalatok alapján döntenek.

1997-ben az iroda által tett felosztási javaslatról a kuratórium az első negyedév végén csak ideiglenes jelleggel döntött. A 160 millió Ft

felosztható keretből 95 millió Ft megélhetési, 25 millió Ft vállalkozási, 25 millió Ft tanulmányi és 15 millió Ft jogvédelmi programra lesz fordítható.

A megélhetési és vállalkozási programokra fordítható keret összegét a visszafizetett kölcsönök is növelhetik, ennek éves összegéről adat nincs, az első negyedévre készített kimutatás szerint 678 ezer Ft, ill. 86 ezer Ft.

3.2.1. A közalapítvány számára a legnagyobb feladatot jelentő, **megélhetést támogató** kiírás az **alapítói szándékkal egybeesett**, végrehajtása az alapító okiratban foglalt **céloknak megfelelt**, ugyanakkor a megélhetési problémák **hosszú távú kezelésére nem alkalmas**. A közalapítvány által készített, a cigányok mezőgazdasági termelését elősegítő program is elsősorban a rövidtávú megélhetési program kezdeményezését helyezi előtérbe. A hosszú távú kisárutermelésen alapuló, családi vállalkozások beindítására és a cigányok **földhöz jutási tervei elősegítésére átfogó program nem készült**, a kurátorok személyes kezdeményezéseit az önkormányzatok csak néhány esetben támogatták.

A megélhetést támogató programokra önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok és szervezetek pályázhattak. A támogatás célja a rossz anyagi körülmények között élő cigány családok megélhetésének biztosítása volt. A támogatás nem a közvetlen, természetbeni szociális segély jellegű élelem adományozást, hanem mezőgazdasági és állattenyésztési termékek előállítását, így saját munkát is igénylő vetőmag, anya- ill. növendékállat vásárlását célozta.

A támogatást max. 1,5 millió Ft összegben, a támogatandó családok számától, nagyságától és a végzendő tevékenységtől függően, a kuratórium által jóváhagyott megosztásban, vissza nem térítendő és - kamatmentes kölcsönként - visszatérítendő formában nyújtották. A visszatérítendő támogatás a nyújtott összeg kb. harmadát tette ki. 1996-ban 87 pályázó közül 69-et támogattak, a felosztható keret 70 millió Ft, az odaítélt összeg 61,1 millió Ft, ebből visszatérítendő támogatás 28,1 millió Ft volt. A kölcsön törlesztésére a szerződésben kikötött termékmennyiség értékesítése biztosította

(elvben) a fedezetet, kezességvállalás nem volt. A kölcsön visszafizetése és a program pénzügyi eredményessége megkérdőjelezhető.

Az igények várható növekedésével a pályázatok száma jelentősen emelkedni fog, ezek kezelése várhatóan meghaladja a közalapítvány erejét. A jövőben **indokoltnak látszik olyan koncepció kidolgozása, amely a cigány önkormányzatoknak nagyobb szerepet és felelősséget biztosít.**

A közalapítványhoz a jövőben - a program ismertebbé válásával - növekvő számú kérelem, ill. pályázat beérkezése várható.

1997-ben a megélhetési programra fordítható keret 95 millió Ft lesz, az egy támogatásra jutó 1-1,5 millió Ft kerettel számolva ez min. 70 pályázatot és ezen belül legalább 400 családot jelent. Ilyen mennyiségű pályázat kezelése és nyomon követése csak a belső és külső létszám nagymértékű növelésével lenne biztosítható.

1997. első negyedében 13 pályázat közül 11-et támogattak, az odaítélt összeg 13,4 millió Ft, ebből visszatérítendő támogatás 5 millió Ft volt.

A cigány önkormányzatok és szervezetek felelősségteljes tevékenységére támaszkodó nagyobb (10-20 millió Ft) összeget megpályázható részprogramok kialakítása tűnik célszerűnek.

3.2.2. A közalapítvány által meghirdetett programok közül a vállalkozásokat támogató program bizonyulhat a legeredményesebbnek a cigányság integrációjának elősegítésében.

A vállalkozási támogatást a cigány embereket alkalmazó vagy alkalmazását vállaló, már működő vállalkozók tevékenységének bővítésére, max. 1 millió Ft összegben visszatérítendő támogatás (2 éves lejáratra adott kamatmentes kölcsön) formájában nyújtották. 1996-ban 29 pályázat közül 21-et támogattak, az éves előirányzott keret 15 millió Ft, az odaítélt összeg a kuratórium előirányzat emelése után 19,8 millió Ft volt. 1997. első negyedében 11 pályázó

közül 8 pályázatot támogattak 6,3 millió Ft összegben.

A pályázati eljárási rend szabályozásának hiánya következtében egy pályázatot a meghirdetést követően a kuratórium visszavont, mivel tartalma a célkitűzéseknek nem felelt meg, és annak betérjesztése, valamint jóváhagyása nem történt meg. Az ügyben létrehozott bizottságnak **az igazgató egyedüli felelősségét megállapító jelentése téves volt, mivel a felelősség az elnököt, a kuratóriumot és az igazgatót egyaránt terhelte.**

A cigány gyermekek étkeztetésének támogatására kiírt pályázat tartalmát az igazgató állította össze, majd az elnökkel történt egyeztetést követően a pályázatot meghirdette.

Az SZMSZ szerint az ülések napirendi pontjainak összeállítása az elnök hatásköre, a kuratórium ellenőrzési jogkörével nem élt.

A kiírásról a kurátorok írásbeli tájékoztatást kaptak, melyre írásban, ill. telefonon reagáltak.

3.2.3. A cigányok hátrányos érdekérvényesítő helyzetének kiegyenlítése és jogi képviselőjük ellátásának támogatása céljából civil jogvédő szervezetek részére hirdetett - az alapító okiratban foglalt célkitűzéseknek megfelelően - pályázatot a kuratórium.

A pályázat keretében vissza nem térítendő támogatás formájában 1996-ban 8 pályázatot támogattak, az előirányzott 5 millió Ft felosztásra került.

Az elbírálás során azonban a kedvezményezett alapítvány **alapítói szándékainak és célkitűzéseinek nem megfelelő pályázót is támogattak.**

A támogatást a Roma Polgárjogi Alapítvány (RPA) egy mobil válságkezelő csoport technikai feltételeinek biztosításához, ezen belül nagy teljesítményű külső kihangosító berendezés, kamera és a helyszínek közötti hírlánc biztosítására kérte.

A támogatásból - gyakorlatilag hatósági feladatokra - beszerezni kívánt eszközöket erőszakos cselekmények abbahagyására történő felszólításra, a rémhírek elleni küzdelemre, a nyilvánosság jelenlétének demonstrálására, válságkezelést igénylő helyszínek közötti

kapcsolattartásra kívánták felhasználni. A pályázatban foglaltak ellentétben voltak a RPA alapító okiratában foglalt célkitűzésekkel. A támogatást felhasználását a közalapítvány formailag iroda létrehozására engedélyezte.

3.2.4. A kuratórium a cigány gyermekek **tanulmányi felzárkózását** és a cigány fiatalok **sikeres tanulmányainak folytatását** támogató program meghirdetésénél **fontossági sorrendet nem állított fel.** Az iskolai tankönyvek és taneszközök vásárlását elősegítő pályázat tartalma és az elbírálás szempontrendszere alapján a meghirdetés tényleges célja az alapvető célkitűzésekhez **nem igazodott egyértelműen.**

Általános iskolai tanulók részére nyújtottak egyszeri támogatást. A pályázatok elbírálását a tizedes pontosságú érdemjegy és a családban élő eltartott gyermekek száma alapján végezték el. A program elsősorban **a sikeres tanulmányokat végzők** támogatását célozta. A cigányság integrálódását elősegítő, **az általános és középiskolai tanulmányok elvégzésére ösztönző** programok kidolgozása célszerűbbnek tűnik.

Az 1996. évi támogatási előirányzat 20 millió Ft volt, ezt a kuratórium a nagyszámú jelentkező miatt 10 millió Ft-tal, összességében 30 millió Ft-ra emelte. A pályázatra 12.290 fő jelentkezett, ebből 8.039 pályázatot támogattak, a maximált összeg 8 ezer Ft volt.

3.3. A pályázatok benyújtásához szükséges **dokumentációt** az SZMSZ - nem hatályos - "elszámolási szabályzat" nevű mellékletében gyakorlatilag **teljes körűen kidolgozták.**

A melléklet a szervezetek és vállalkozók részére készített támogatási szerződést, az elszámolási szabályzatot és a visszafizetési kötelezettségre vonatkozó nyilatkozatot szöveges, míg a támogatás felhasználásának, ill. visszafizetésének ütemtervét, a támogatás felhasználhatósági körének adatlapját és az elszámolási összesítőt táblázatos formában tartalmazza.

A kialakított szerződéses és elszámolási rendszer a **vagyonvédelmet biztosította,** az alapító okiratban is rögzített biztosíték (fedezet) kikötését **azonban a**

gyakorlatban nem alkalmazták. A kölcsön visszafizetésére, a kiutalt, de el nem számolt előlegek behajtására csak polgári peres úton van lehetőség.

A kiutalások ütemezését minden esetben a pályázó szabta meg, melyet a közalapítvány hagyott jóvá. A rész-kiutalások az előző rész-összeg elszámolását követően történtek. Az iroda az elszámolásokat csak számlák és szerződések alapján fogadta el, a nem megfelelő bizonylatok esetében a kedvezményezettet újak benyújtására kötelezte.

A visszafizetés kétségességére utal, hogy az első körben odaítélt 41 pályázat közül 17, ezeken belül a 29 megélhetési támogatott közül 12 a törlesztést még nem kezdte meg.

A 41 támogatottnak odaítélt összeg 37,6 millió Ft, ebből visszatérítendő támogatás 22,2 millió Ft, 1997. első negyedévében a visszafizetési kötelezettség 2,2 millió Ft, ezzel szemben a tényleges törlesztés 1,2 millió Ft volt.

A támogatások kiutalásának és a kedvezményezettek visszafizetési kötelezettségeinek nyilvántartására a **dokumentációk megfelelő alapot nyújtanak**, de a kialakított összesítő rendszer a támogatások naptári teljesítéshez igazodó, **teljes körű és naprakész egységes pénzügyi nyilvántartását nem biztosítja.**

A támogatott pályázatokról kuratóriumi ülésenként, támogatási programonkénti, azon belül támogatási fajtánként vezetnek nyilvántartást.

Az 1996. jún. - szept. időszakban odaítélt és kiutalt támogatások állásáról készített összefoglaló az egyes pályázatok naptári határidőhöz kötött beszámolási és visszafizetési kötelezettségének jelenlegi állását mutatja, pénzügyi adatok nélkül. Teljes körű kimutatás csak külön adatgyűjtéssel készíthető el.

Az igen nagy kiadást jelentő monitori tevékenység feladat-ellátása és költségelszámolása jelenlegi formájában nem eléggé áttekinthető, nincs személyekre lebontott, ellenőrizhető nyilvántartás.

A kuratórium - az ülésekről készített jegyzőkönyvek tanúsága szerint - a támogatások **kiutalásának** és **nyomon követésének menetét nem ellenőrizte**, a támogatási programokra tervezett **keretek alakulását** folyamatosan **nem követte figyelemmel**.

4. A közalapítványi vagyon alakulása és hasznosítása

Az alapító okirat 150 millió Ft induló vagyont határozott meg, melynek előirányzatát a Kormány az 1996. évi költségvetésről szóló 1995. évi CXXI. törvény VII. Miniszterelnökség fejezetben biztosította. A vagyon átadására havi ütemezésben került sor.

Az átutalások a közalapítvány bankszámlanyitását követően, 1996. április hónaptól két alkalommal 15 - 15 millió Ft, azt követően 20 millió Ft összegben történtek.

Az induló vagyon a közalapítvány 1996. évi feladatainak finanszírozására szolgált. Az alapító okirat szerint azonban a mindenkori vagyon legalább **10%-át tartalékként kell kezelni.** A tartalék **felhasználásának módjáról a kuratórium jogosult dönteni**, az SZMSZ és az annak mellékletét képező vagyonkezelési szabályzat szerint. A kötelezően képzett tartalékot - az ezen felül képzett tartalék elkülönítése következtében - nem kellett felhasználni.

Az 1996-ban kapott 150 millió Ft költségvetési támogatás felosztása során a kötelezően elkülönített 15 millió Ft tartalékon felül - a működés kezdeti nehézségeire gondolva - további 14,5 millió Ft-ot különítettek el általános tartalékként. Az így elkülönített általános tartalék szolgált az év közben végrehajtott vállalkozási és ösztöndíj programok 4,8 millió Ft, ill. 10 millió Ft-os előirányzat emelése fedezetéül.

A közalapítvány vagyona a működés első évében a szabad pénzeszközök befektetésének eredményeként bruttó összegében nőtt, így a még ki nem utalt támogatások révén az évet **jelentős pénzmaradvánnyal zárták.** Ezzel szemben **kötelezettségként** az odaítélt, de a szerződésekben foglalt ütemezés miatt ki nem utalt támogatási összegek maradtak fenn.

A bevételek és a ráfordítások - kiadások pénzforgalmi egyenlegeként **az év végén rendelkezésre álló pénzkészlet 111,3 millió Ft volt**, melyből a 80,8 millió Ft-ot kitevő átutalási kötelezettség levonása után a következő évben felhasználható vagyon 30,5 millió Ft.

A **működési kiadásokra fordítható keret** a tevékenység várható növekedését nem fogja fedezni, ezért a vagyon működésre fordítható **részarányának növelése** és **növekedési mechanizmusának kialakítása** válhat szükségessé.

A közalapítvány likviditása 1996-ban a viszonylag későn beindult pályázati rendszer következtében **biztosítva volt**, ennek megőrzése érdekében 1997-től **likviditási terv készítése indokolt**.

A kezelő szervezet kiadásai 1996-ban a tervezettnél megfelelően alakultak, az alapító okiratban meghatározott 7 %-os arányt (10,5 millió Ft) nem haladták meg.

1996-ban **többlet kiadást jelentettek** a működés megkezdésével járó, alapvetően **szükséges eszközbeszerzések**.

A kiadások között 5,8 millió Ft-ot tettek ki az iroda szakmai tevékenységét ellátó alkalmazottak és a külső megbízottak részére fizetett bér és bérjellegű kifizetések, valamint költségtérítések.

Az állományi bér 1,8 millió Ft, 2 fő állandó megbízott díja 0,7 millió Ft, a kuratóriumi tagok részére fizetett tiszteletdíj 0,5 millió Ft, a könyvelési és ügyvédi díj 0,6 millió Ft volt.

A monitorok megbízási díja 0,5 millió Ft, a tevékenységükkel kapcsolatos utazási és egyéb költségek 1,5 millió Ft-ot tettek ki.

A működés beindítása szempontjából nélkülözhetetlen eszközbeszerzés 2,6 millió Ft volt.

A kurátorok részére a **tiszteletdíj kifizetés szabálytalan volt**. Az eredeti alapító okirat rendelkezése értelmében **a kuratórium és a FEB tagjai - a köztisztviselők kivételével - költségtérítésre** voltak jogosultak. Az SZMSZ e rendelkezéssel ellentétben, a kuratórium nem köztisztviselő tagjai részére tiszteletdíj fizetését is engedélyezte, ez 1996-ban 528 ezer Ft **szabályellenes kifizetést** eredményezett.

A fizethető tiszteletdíjról és költségtérítésről, valamint az érintettek köréről az SZMSZ 3. sz. melléklete rendelkezik. Az útiköltség térítése mellett a tiszteletdíj mértékét 8000 Ft-ban állapították meg, a kedvezményezettek száma 8 fő volt. Az SZMSZ a FEB tagjai részére tiszteletdíjról ill. költségtérítésről nem rendelkezett.

A monitorok utazási- és szállásköltségére vonatkozó előírásokat nem szabályozták.

A monitorok jelentős - 2 millió Ft-os - kiadásaira való tekintettel a kurátorok költségtérítésének szabályaihoz hasonlóan az igénybevehető szolgáltatások színvonalát célszerű rögzíteni.

5. A közalapítvány számviteli és pénzügyi rendje

A közalapítvány tevékenységének megkezdésekor a könyvvezetés és számvitel rendjét az egyszeres könyvvitel rendjének megfelelően alakította ki, az 1996. év gazdálkodásáról egyszerűsített mérleg készült. **Az eljárás ellentétes volt a számviteli törvény szerint meghatározott egyéb szervezetek éves beszámoló készítésének és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságáról szóló 8/1996.(I. 24.) Korm. rendelet előírásaival.** E rendelet a közalapítványok részére **kettős könyvvitelt** és ennek megfelelő **egyszerűsített éves beszámoló készítésének kötelezettségét** írta elő. A könyvvizsgáló az auditálás során a **hibát nem tárta fel.**

A téves könyvvezetési rend a könyvvizsgáló figyelmét elkerülte, ezért kerülhetett sor egyszerűsített mérleg készítésére. A könyvvizsgáló a helyszíni ellenőrzésünk során feltárt hibát - az egyszeres könyvvitel adatainak átforgatása alapján az egyszerűsített éves beszámoló elkészítésével - **részben korrigálta**, a megfelelő magyarázatot adó záradékot elkészítette.

A vagyonvédelem szempontjából kiemelt jelentőségű **utalványozási és pénzkezelési szabályzat hiányos**, a gyakorlatban a meglévő **rendelkezéseket sem tartották be.** A kuratórium, a FEB és a könyvvizsgáló a szabálytalan pénzkezelést, valamint a bizonylati és utalványozási rend megsértését **nem észlelte, mivel az alapító okiratban rögzített ellenőrzési feladatait nem látta el.** Az eszköznyilvántartás a szabályoknak megfelelő.

Az utalványozási jogok az elnökön és az igazgatón kívül egy harmadik személyre történő kiterjesztése az elnök, a pénzkezelési szabályzat-tervezet szerint a pénztáros kinevezése az irodavezető feladata, a kijelölések azonban nem történtek meg.

A működési kiadások körébe tartozó pénzmozgások pénztári be- és kifizetési bizonylatain a befizető, ill. a pénzt átvevő aláírása egyetlen esetben sem szerepelt, több esetben az

utalványozó aláírása is hiányzott.

Az iroda az időszaki pénztárjelentést vezette, azonban sem pénztárosi, sem ellenőri (mivel ilyen kinevezve nincs) aláírása nem szerepelt.

A közalapítvány a beszerzett eszközökről a szabályoknak megfelelő egyedi, a húszezer Ft alatti eszközökről tételes nyilvántartást vezetett, leltározás egyeztetéssel történt.